

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulvm LIII. Cùm clamor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Venerabili.

PARAPHRASIS.

Episcopus & Capitulum Ecclesie Corisoptonensis & vniuersi Abbates Ordinis Cisterciensis in generali capitulo congregati, ac multi alij Episcopi & Religiosi vnâ cum Abbate Conuentus S. Martini (aliâs S. Mauritii) eiusdem diocesis retulerunt Honorio III. quo modo pia memoria Mauritius Abbas eiusdem Monasterii, claris ex diuino munere miraculis fulgeat, humillimè supplicantes, vt in Sanctorum catalogum referatur, vt quod populus nunc anticipando veluti vsurpat, cum eum sanctum appellat ac veneratur, id Sedis Apostolicæ interueniente auctoritate facere possit, idcirco Pontifex Episcopo cuidam & Abbati Mauritii diligentissimè inquirerent, & ad ipsum referrent. Ipsi post inquisitionem scriptum sigillis suis munitum ad Pontificem miserunt, in quo multa quidem & magna referebantur miracula, eaque per testes iuratos ac nominatim expressos probata; at tamen non apparebat ex illo scripto, quod testes singulatim examinati, & secundum circumstantias, sicut fieri oportet, diligenter interrogati fuissent, ideò Pontifex consultius esse arbitrat, vt interea differatur negotium; atque idcirco scribit nunc ad Episcopos Corisoptonensem & Trecorensem mandans eis, vt testes, quos Abbas & Monachi S. Martini Cisterciensis Ordinis super vitâ & miraculis piæ memoriæ Mauritii Abbatis duxerint producendos, examinare singulatim curent, ea cum diligentia, quæ solet ac debet in receptione testium adhiberi.

SUMMARIVM.

1. Homines piè defunctos cultu publico absque licentia Papæ inuocare non licet, sed tantum priuato.

2. Requisita ad Canonizationem sancti Confessoris, præuia inquisitio & cognitio Sanctitatis & miraculorum eius; Martyris autem de passione eius, & causa passionis.

3. Testes non simul, sed seorsim examinandi.

NOT. I. Homines piè in domino defunctos cultu publico inuocare ac venerari non licet absque summi Pontificis licentiâ, sed tantum cultu priuato, quâ de re Innoc. & alij in c. 1. de reliq. SS. & dixi de hoc lib. 4. Th. Mor. Tract. 7. cap. 5. q. 7.

NOT. II. Ad canonizationem Sancti requiritur, vt prius diligenter inquiretur & cognoscatur de sanctitate vitæ & miraculis, id verò ait Sylu. verb. Canonizatio intelligendum esse, si quispiam in sanctorum Confessorum numerum referendus sit, sin autem in numerum Martyrum, tunc inquirendum esse de passione eius & causâ passionis, num videlicet in fidei Christianæ testimonium mortem obierit, iuxta ea, quæ docui lib. 3. Th. Mor. Tract. 3. n. 2. & 3. nunc verò ista inquisitio & examen accuratum commissum est congregationi Cardinalium, quæ est circa ritus & ceremonias, vt patet ex Bulla Clementis VIII. de canoniz. B. Raymundi, quæ incipit Romana in summâ Bullarj.

NOT. III. Testes non simul, sed seorsim examinandi sunt, ita enim apparebit, vt inter se de facto & circumstantiis facti consentiant, vt major ipsis fides habenda sit. ita sumitur ex cap. 13. Danielis. & tradit gl. recepta in c. Cum causam. 37. verb. Processus hoc tit. vbi ait, quod depositiones testium non valent, nisi singulatim examinati sint, & sequitur Jo. Andr. hic n. 2. Abb. n. 1. & alij.

CAPITVLVM LIII.

Cum clamor.

PARAPHRASIS.

Archiepiscopus Acherontinus de Simoniâ & aliis criminibus grauiter infamatus erat,

erat, ea propter Gregorius IX. Papa, ex officio motus mandauit Melfirensi & Rubensi Episcopis, vt super his diligenter inquirerent, verum cum publicatis attestacionibus appareret, quod duo testes super Simoniâ nimis confusè deposuissent, & veritas elici non posset, mandat hîc Pontifex, vt tum hos tum alios testes iterum diligenter examinent, & attestaciones eorum sigillo consignatas ad Sedem Apostolicam mittant.

S V M M A R I V M.

1. Iudex etiam publicatis attestacionibus potest testes eosdem, vel alios super eisdem articulis denuò examinare, si obscure & ambiguè deposuerunt.
2. Testis obscure & ambiguè deponens nihil probat.
3. Verus sensus Regule: ambigua locutio interpretari debet contra eum, pro quo profertur.

NOT. I. Iudex etiam publicatis attestacionibus potest testes eosdem vel alios super eisdem articulis denuò examinare, si obscure & ambiguè deposuerunt. ratio est, quia iudex sententiam ferre non debet, nisi causam ex allegatis & probatis cognitam habeat; quamobrem omnia perscrutari debet, donec veritatem deprehendat, c. vlt. causâ 3. q. 5. quæ doctrina æquè locum habere videtur siue causæ sint ciuiles, siue criminales, & siue iudex procedat ex officio, siue ad instantiam partis, & ita docet gl. in c. In presentia. 8. verb. Verbum dubium. de prob. Innocentius hîc. & Abbas n. 1. Imola n. 7. Felinus n. 3. & 5. pars autem litigans ordinariè non auditur, si publicatis testificationibus testes examinari petat propter subornationis periculum, vt dictum est in c. Per tuas. 48. hoc tit. tale autem periculum in iudice non timetur.

2 Not. II. Testis, qui obscure & ambiguè deponit, nihil probat, ita etiam habetur in c. In presentia, nam probatio debet esse necessariò concludens, vt docent DD. in l. Non hoc. 4. Vnde legitimi. Gail. lib. 2. obs. 13. n. 5, ita vt animum iudicis ad assensum mo-

uere possit, talis autem non est probatio ambigua, quia vt gl. ait in cit. l. Non hoc. verb. Quorundam. non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.

Latiùs hîc disputant DD. an & quo sensu vera sit regula sumpta ex l. Veteribus 39. ff. de pactis: quod ambigua locutio interpretari debet contra eum, pro quo profertur, & consentit Regula 57. in 6. contra eum, qui legem dicere potuit apertiùs interpretatio est facienda. 32. Huic regulæ duas declarationes adhibendas esse; vt verè dubium sit, & non per conjecturas verisimilitudo seu major probabilitas deprehendi queat; altera, vt procedat in promissionibus, contractibus, ac fœderibus, quibus alicui acquirendum, alteri demendum, aut obligatio ipsi imponenda est, quod interpretatio fieri debeat contra eum, cui acquirendum est, aut qui in iis verbis intentionem suam fundat ad obligandum alterum, vt tradunt DD. in cit. l. Veteribus,

Prior declaratio idè adjecta est, quia in obscuris ante omnia inspicere solet, quod verisimilius est, aut quod plerumque fieri consuevit Regula 114. consideranda etiam est materia, de quâ agitur, nam is verborum intellectus præfertur, qui rei, de quâ agitur, aptior est. Argum. l. Questum. 12. ff. de instructo vel instrum. & videri potest Menochius casu 199. n. 2. item, vt actus, qui geritur, inter partes valeat potius, quàm vt pereat. l. Quotiens. ff. de verb. oblig. & c. Abbate. 25. de verb. signific. deinde quod æquitati magis consentaneum est, & quo neutra pars læditur; & quod in tertii præiudicium non cedit, & quo culpa omnis excluditur; ea autem interpretatio recipienda non est, per quam pars altera decepta sit, damnùmue sentiat, vt habetur apud Menoch. l. c. Georg. Everhard. 1. Consil. 45. n. 44.

Altera declaratio idè posita fuit, vt intelligatur aliam rationem esse, quando non agitur de contrahendâ obligatione, sed mero alicui collato fauore, vt in vltimis voluntatibus, ac principum beneficiis, quâ de re est Regula gl. in l. Princeps. 21. ff. de verb. signif. & l. Beneficiis. 3. ff. de Princip. Constitut.

quòd in contractibus plena, in vltimis voluntatibus plenior, in principum beneficiis plenissima interpretatio facienda est, & ita habetur in *Reg. 12. ff. in Testamentis plenius* (quàm in contractibus ait *gl. ibid.*) voluntates testantium interpretantur, & in *cit. l. 3.* beneficium Imperatoris, quod à diuinâ scilicet eius indulgentiâ proficiscitur, quàm plenissimè interpretari debemus. Ceterum, quia in legatis præstandis concurrat obligatio hæredis, ideò dici solet, quòd legatorum interpretatio sic fieri debeat, vt hæres, quantum fieri potest, non grauetur, & *Decius in reg. 12. cit.* admonet, quòd fauorabilior in testamentis, quàm in legatis interpretatio fieri solet.

CAPITULUM LIV.

Testimonium.

PARAPHRASIS.

Si testi ab vnâ parte producto pars aduersaria obijciat crimen, repellere debet tam in ciuili causâ, quàm in criminali, si in crimine adhuc perseveret; sin autem emendatus sit, eumq; infamia non committetur, non est repellendus in causâ ciuili, neque cum de crimine agitur ciuilitè, excepto perjurii crimine; in criminali autem causâ, si testis in iudicio antea de crimine conuictus fuerit, vel illud confessus, aut si nunc de ipso demonstratur à parte opponente & excipiente, aut si opinio eius grauata sit, propterea quòd aliquando propter crimen à testificando repulsus fuerit, his casibus, licet in causâ ciuili non repellatur, tamen in causâ criminali etiam tunc emendatus repellere potest.

SUMMARIUM.

1. Infames & criminosi à ferendo testimonio repellendi sunt. Regula ponuntur dignoscendi eos.
Infamia alia juris & legalis, alia facti.
2. Infames infamiâ juris, neutro jure, nec ciuili nec canonico, testes esse possunt in iudicio, & à Iudice, parte etiam nihil

opponente, repellendi; aliâ sententia erit nulla.

3. Possunt tamen esse testes in criminibus exceptis, & in subsidium, si veritas per alios testes cognosci non possit, adhibiti tamen tortura; integra fidei autem neque tunc erunt.
4. *Iidem* neque in testamento testes esse possunt.
5. Infamia facti infames, de jure canonico, & in eodem foro, vt testes judiciales non admittantur, secus est de jure ciuili, & in eodem foro, nisi condemnati sint.
6. Equitatis est, & ita obseruatur, vt in causis criminalibus & ciuilibus arduis infames infamiâ facti etiam in ciuili foro repellere possint, vel si admittantur, non multum eis credatur.
7. Periurus à testificando repellere potest.
8. In causa criminali quandoque etiam ille, qui crimine graui conuictus, aut confessus est, etiam post factam penitentiam repellere potest.
9. Non tamen, si constans vite emendatio secuta sit.
10. Refertur causa, cur crimen notorium notitiâ facti per emendationem constantem ac diuturnam penitus tolli censetur, non autem notorium notitiâ juris, præsertim post latam sententiam.
11. Criminosus sine infamia juris, à iudicis officio vel eligendi repellere non potest. Cur?

Supposito, quòd duplex sit infamia, vna juris seu legalis, & altera facti, sicuti fusè explicauit *lib. 1. Th. Mor. Tract. 5. p. 8. cap. 4.* circa materiam hanc, quòd infames & criminosi à ferendo testimonio repellendi sint, ponendæ sunt hæ regulæ.

1. Infames juris infamiâ, tam ciuili, quàm canonico jure inhabiles sunt ad testimonium iudiciale. ita habetur hic & in *l. 3. §. l. Iulian. de testibus. c. Nulli 11. causa 3. q. 4. c. Licet 47. hoc tit.* Ratio est, quia testimonium iudiciale inter actus legitimos numeratur. *l. penult. de heret. infames autem à legitimis actibus exclusi sunt, cit. c. Licet.*

Corol-